

Argir mugu nú á breddan

Jógvan Arge
byråðslimur í Havn

Tað var hugaligt at vera til samkomu í Kollafirði hendan dagin, ítróttar-höllin hjá kollfirðingum varð innilokað. Eitt stórt ynski hjá kollfirðingum í sambandi við saman-leggingina við Havnina er nærum uppfyllt.

Kollfirðingar sjálvir hava gjørt sitt til, at höll-in verður so trivialig. Fyri ikki á enda við einum skravaðum modeli, hava teir tikið seg saman at gera ein part av ar-beiðnum sjálvir. Tað er alla æru vert og tenir øðrum sum fyrimynd.

Samstundis er komm-unan farin undir nýtiðar-gerð og viðkan av skúl-anum í Kollafirði.

So langt so gott.

Men áðrenn Kolla-fjørður kom upp í Havn-ina, kom hin granna-kommunan Argir uppi. Gamani undir eitt sindur øðrvisi umstøðum, men tó sum ein javnbjóðis partur av kommununi.

Har hevur ikki verið sama ferð á vælvildini. Tiðin er farin frá Argja Skúla. Hann stendur at bresta og er ikki førur fyri at hýsa tí vaksandi næmingatalinum.

Hesin skúlin er í heil-um koyrdur aftur um í radið, men skal tað ikki í longdini ganga út yvir skúlagongdina, er tíðin komin at raðfesta hann í fremstu røð.

Argjafólk leggja doyn á ítróttavirksemi. Vit siggja, at Argja Róð-rar-félag áhaldandi er mill-um tey sterkastu í landin-um, og Argja Bóltfelag tekur seg støðugt fram bæði við kvinnum og monnum.

Tað er væl skiljandi, at argjafólk eisini vilja hava møguleikar fyri at iðka innandura ítrótt eins hoyvikingar hava fingið og kollfirðingar liggja fyri at fáa. .

Tí eigur spurningurin um at byggja eina ítrótt-arhøll við fótbóltsvøllin á Argjum at verða settur á breddan sum skjótast.

Tað hevði gjørt stóran mun á Argjum og hevði lætt um heimi í Havn.

Hvat hava vágbingar fingið afturfyri ta risastóru skuld, Vágs kommuna hevur

Petur S. Johannesen

Nú haldi eg at tað er uppá tíðina at vit taka tingini í rættari rekkjufylgju her í Vági, her hugsi ikki um samanlegging av kommun-um, men um arbeiðspláss í Vági, eg havi lýst mína støðu í bløðnum fyrr, hvat eg haldi um samanlegging av kommunum í Suðuroy.

Eg havi fleiri ferðir skrivað um, hvussu neyð-ugt tað er at fáa nokur ar-beiðspláss til bygdina, og her hava vit ein møguleiki fyri at fáa uml. 40 -50 ar-beiðspláss til bygdina og ikki 35 arb. pláss, sum sagt er frá fyrr, tí vit skulu taka barsilsfarloyvi og sjúkra-legur og annað við, samt aðrar tænastur, sum eru tengdar at einum røktar-heimi.

Eg vil afturvísa at ein miðnámsskúli er ein dyna-mo fyri Vágsbygd, nei álva-ratos, hetta má verða skemt, sum Dennis Holm, samfelagsfrøðingur, forir fram í grein síni, arbeiðs-pláss er fyrsta tíðin til at skapa trivna og dynamikk í Vági, og Vágs kommuna hevur verið sera passiv til at verða við til at fáa trygg og áhugaverð arbeiðspláss til bygdina alla mína tíð, men tvørturímóti eru almenn arbeiðspáss flutt av bygd-ini, til dæmis Toll- & Skatt stovan er flutt á Tvøroyrar.

Hóast kommunan ikki hevur gjørt íløgur í skip, virkir osv, so hevur komm-unan kortini eina **risa stóra skuld** at dragast við, skatta-

trýstið er í topp, vegakervið ovarlaga í bygdini er í sorli, ikki nøktandi tilføring av drekkivatn til tey ovastu húsini í bygdini osv, eg standi spyrjandi, **hvat eru pengarnir nýttir til** og hvar stavar ovurhondsstóra skuldin frá, kann komm-unan ella onkur annar svara uppá hetta, eg veit at nógv undrast yvir hetta, við-merkjast skal at Tvøroyri hevur enn størri skuld, men har hevur kommunan verið við til at keypt skip og flakavirki í mun til Vág sum ikki hevur gjørt íløgur av slíkum slag.

Vit vanliga borgarin, mugu finna útav at verða meiri kritisk, og fylgja við hvat tør fáu skattakrón-urnar, ið inn koma, verða brúktar til, eg havi høyr't at VBsamtaki -nýggi vøllurin og tilhoyrandi liðuggerð, hevur kostað tað hvíta út av eygunum, kanska vit kunnu fáa at vita um hetta er so ella ikki?

Vit hava ikki ein nøkt-andi dagstovn, men bert eina forkølaða loysn, aðrar bygdir á stødd við Vág hava fyri nógvum árum síðani bygt dagstovn, sum lýkur nútímans krøv, men sum siðvenja er, velur Vágs kommuna nógv ár eftir at t.d. Tvøroyri fekk dagstovn, eina forkølaða loysn, so sigast kann, at vit í Vági eru ikki forvand.

PALM Seafood P/F, sum er í svárið kreppu, fekk ikki strikað grundleigu skuld sína hjá kommununi, figgjarnevndin hevur ein-mælt samtykt ikki at strika

VIÐMERKINGAR

hesa upphædd, upphæddin var uml. 17.000 kr. Eisini eri eg vitandi um, at okkurt virki á keiini hevur fingið rykkjara eftir grundleigu frá kommununi, og um ikki verður galdið, verður upphæddin send til innheint-ingar. Er tað soleiðis kommunan prioriterar, ella eru tað aðrar orsøkir til tess.

Ein spurningur, sum nú reisir seg í kjalavørðinum av hesum er, um komm-unan hevur heimild til at innkreivja grundleigu, tí mær vitandi hava teir ikki yvirtikið strandrættindini enn, kanska kommunan kann greiða nærri frá hes-um, og um strandrættig-heitirnar ikki eru yvir-tiknar, hevur kommunan ikki heimild til at krevja grundleigu á keiokinum, har PALM Seafood liggur. Viðmerkjast skal, tá ið Polarfrosto bleiv bygt, tá blivu ognararnir í bygdini eftirspurdir skriftliga, men sum sagt, meini eg ikki at strandrættigheitirnar eru yvirtiknar av kommununi. Hetta eru rimiligar stórar upphæddir, kommunan dregur inn ár aftaná ár, hetta kann kommunan greiða okkum frá.

Kunnu stovr í umsit-ingini sparast, td. við um-leggingum? Er tað neyðugt at hava so nógva funktio-nella arbeiðsmegi? Hvat við at bjóða flest øll arbeiði út? Hesir og ivaleyst nógv-ar aðrar spurningar má kommunan taka upp nú, tí lømírnar eru ein tungur partur av rakstrinum. Nú er

tið til at endavenda øllum rakstrinum og aktivitetun-um hjá kommununi sum heild, og slagorið má verða "sparast skal har sparast kann" so vit fáa sum mest burturúr hvørjari skatta-krónu, og hugsast má fyrst og fremst um at fáa ar-beiðspláss til bygdina, sum ikki eru kommunal, og harvið fáa galdið ta ovur-hondsstóru kommunalu skuldina aftur, so borgarin kann fáa okkurt gott aftur fyri sínar skattakrónur, og kommunan kann fara at virka sum endamálið er við eini kommunu.

Eftir at grundtørvirnir eru næktaðir, so sum íbúð- hús - matur - hiti - el - klæðir osv, nústaðni tá, eg endurtaki nústaðni tá, byrj-ar man at hugsa um mentan og annan trivnað, vil eg minna Dennis Holm, sam-felagsfrøðing, á, og tá ið einki arbeiði er, er tað burturvið at tosa um nakað annað, **enn hendan setning "hvussu fáa vit arbeiðspláss til bygdina"**

Tá ið kommunan nú hev ur havnað tilboðnum frá landsstýrinum um røktar-heim, tað koma kanska 2-3 arbeiðspláss afturat í mið-námsskúlan, so hevur hon tikið ta støðu, at vit hava ráð til at vraka tilboðið frá landsstýrinum, og harvið átekur kommunan sær at fáa onnur arbeiðspláss til bygdina, hvussu ætla tit at gera tað? Tí sjálv't um nak-að av avbygdarfólki hevði komið at arbeitt á einum røktarheimi, so verða tað nógvir vágbingar, sum

eisini høvdu fingið arbeiði har, hesar skattakrónur hev-ur kommunan ikki ráð til at vraka, vildi eg mett. Um so er, er kravið, at kommunu-skatturin verður munandi minkaður.

Tað er nú blivin ábyrgdin hjá kommununi at tryggja okkum nokur almenn/vinnulig arbeiðspláss, og vónandi kann kommunan fáa útlendskar íleggjarar til bygdina, so vit kunnu fáa fjølbroyt arbeiði aftur her, um hetta miseydnast, so meti eg, at um 20-30 ár er bygdin so skerd fyri ung-fólk, at tað vendist ikki

Eftir at grundtørvirnir eru næktaðir, so sum íbúð- hús - matur - hiti - el - klæðir osv, nústaðni tá, eg endurtaki nústaðni tá, byrj-ar man at hugsa um mentan og annan trivnað, vil eg minna Dennis Holm, sam-felagsfrøðing, á, og tá ið einki arbeiði er, er tað burturvið at tosa um nakað annað, **enn hendan setning "hvussu fáa vit arbeiðspláss til bygdina"**

Tá ið kommunan nú hev ur havnað tilboðnum frá landsstýrinum um røktar-heim, tað koma kanska 2-3 arbeiðspláss afturat í mið-námsskúlan, so hevur hon tikið ta støðu, at vit hava ráð til at vraka tilboðið frá landsstýrinum, og harvið átekur kommunan sær at fáa onnur arbeiðspláss til bygdina, hvussu ætla tit at gera tað? Tí sjálv't um nak-að av avbygdarfólki hevði komið at arbeitt á einum røktarheimi, so verða tað nógvir vágbingar, sum

Ps. Mentan er góð, men vit kunnu ikki liva av henni.

VIÐMERKINGAR

Er homosexualitetur etandi?

Tórbjørn Jacobsen

Fekk túsund pund av bankahovdum frá vin-monnum yviri á Hulki, á Vaðhorn, fyri kortum. Skar nakað av teimum í kjálkar og loypti teir í pottinum ígjárvældið. Lakasaltaða spikið úr bíggjargrindini, fyrr í summar, fór í hala-ferðini á vælpolstraðu hovdinum niður ígjøgnum vøllundini. Høgligt og rationelt at fáa sær mettuna, ímeðan lurtað verður eftir útvarpstíðindunum. Ikki óvæntað vóru høvuðstíð-indini, at homosexuali-tet-urin í Føroyum hevði ein trupulleika. Ein av kross-fararunum í stríðnum, Hogni Hoydal, var fortørn-aður um, at landsstýrismað-urin í innlendismálum, og harvið eisini í løg málum, Jógvan við Keldu, ikki vildi leggja uppskotið um skrá-sett parlag fram á ting, soleiðis at málið kundi lýsast út í æsir, og at tey homosexualu eftirsíðani kundu fáa tann rættin sum tilkemur minnilutum í øllum siviliseraðum sam-feløgum. Eftir at formaður Tjóðveldisflokksins var samrøddur, kundi útvarpið staðfesta, at formaðurin í Friðarbogenum, Mia Wenn-ingsted, jálkkaði økslina uppat okkara fræga for-manni og var minst lika so fortørnað, sum hann, um allan tann ørætt, ið skolaði oman yvir tey av sama kyni, sum í einum og øllum ynskту at liva saman, á sama hátt sum heterosexuel sambond.

Í kvøld varð lagt frá landi aftur. Menuin var nú tvøst-ið úr somu bigggjargrind. Og hann náði meg um útvarpstíðindini ikki aftur í kvøld jókaðu uppi saman aftur um tað ringu lagnu, sum hendan samgongan, við Jógvani við Keldu á odda, hevði varpað tey homosexuelli úti í. Tað var um tað lagið, at fellikniv-urin gleið av í sneiðingini í seigu hvøljuni.

Eftir at lýsið var tváðað av fingrunum, varð eitt rend gjort út í eina kvøld-arkrambúð. Vár. Keypti Sosialin. Og nú líkist tað meira eini yvirdosis av homosexualiteti.

Hesin Hogni Hoydal, frontkemparin fyri homo-sexualiteti í Føroyum, og Enn sum áður skal fult navn skal vera undir øllum innsendum greinum – annars verða tær bert í blaðið – hevur ikki prentað, um pláss er fyri teimum. Tað er ein fyrimunur um vit fáa tilfarið umvegis teldupost ella á diskli.

Øll hini ríkislógartil-mælini í familjurættar-pakkanum hevði hann pilk-að burturúr. Kristian Magn-ussen og undirritaði spurdu av tingsins røðarapalli, tá ið hetta uppskotið var til

sum varð samrøddur í út-varpinum í fyrrakvældið, sigur í samrøðu við Edvard Joensen, at sama málið hjá honum sum landsstýris-manni í 1999, líkist ikki tí hjá Jógvani við Keldu ídag.

Vónandi er hann skeivt endurgjvin. Um ikki, so er hetta heimsmetið í mani-pulation og tann størsta lygnin, sum higartil dags er serverað føroyingum.

Alt hetta málið, um familjurættarligu lóggáv-una, var uppi og vendi í 1999. Málið er tó eldri enn tað. Landsstýrið, við Maritu Petersen, sálu, á odda, heitti nevniliga á donsku ríkismyndugleikar-nar um at øll hendan lóg-gávan var dagförd, hetta hendi longu á vári í 1993.

Síðani hendi onki fyrr-enn landsstýrismaðurin í sjálvstýrismálum, Hogni Hoydal, tók aftur í aftur. Nú verður sagt í samrøðuni, at talan var um at yvirtaka málsøkið, tað er ein lodd-røtt lygn, sum fyrrverandi landsstýrismaðurin má royna seg onkra aðrastaðni við, enn yvirfyri góða minninum hjá føroyska fólkinum. Hansara ætlanir vóru ongantið aðrar enn at koyra ríkislógartilmælini á familjurættarøkinum ígjøg-num. Tvs. at dagføra donsku lóggávuna, sum frammanundan var gald-andi. Sum eitt neyðaregg burturúr hesum pakkanum legði hann 5. mars 1999 uppskot til ríkislógartil-mæli um at seta í gildi fyri Føroyar "Anordning om ikrafttræden for Færøerne af lov om ægteskabs ind-gælsing og opløsning." á tingborð.

Øll hini ríkislógartil-mælini í familjurættar-pakkanum hevði hann pilk-að burturúr. Kristian Magn-ussen og undirritaði spurdu av tingsins røðarapalli, tá ið hetta uppskotið var til

fyrstu viðgerðar, hvárið málið um skrásetta parlagið var blivið av. Sjálvandi vistu vit, hvussu stóra um-sorgan landsstýrismaðurin hevði yvirfyri teimum homosexuelli og teirra rættindum. Landsstýris-maðurin var tyðuliga ør-kymlaður. Av realpolit-isk-um og valdspolitiskum or-søkum hevði hann skvisað hendan partin úr familju-rættarliga pakkanum, fyri at fullveldissamgongan kundi halda fram, maðurin sum skuldi leiða føroysku tjóðina inn í tann føroyska statin kundi av góðum grundum ikki lata eina so-vorðna bagatell knúsa dreymin um tær frælsu Føroyar.

Nú er Jógvan við Keldu farin undir at dagføra ein annan part av hesum sama pakka. Hann velur eisini at skvisa hendan partin, og orsøkin er effinet hin sama sum hjá Høgna á sinni, hendan samgongan skal ikki syndrast orsakað av rættindunum hjá teimum homosexuelli.

Soleiðis handla tveir realpolitikkarar. Hetta er maktin í einum noturhylki. Onki odiøst. Soleiðis er hin politiski heimurin nú einaferð samanskrúvaður. So vítt er spenniið haðani og til andstöðupolitikkaran, ið onkursvegna lest at um-bóða allýsingina av øllum málum. Bara ikki tá ið hann sjálvur situr við valdinum.

Seinri kom málið fram aftur, um at yvirtaka máls-økið. Fleiri á seinri. Men tá var Miðflokkurin tikin inn í gløðandi varman, og við teimum sum parla-mentariskum grundarlagi visti man, at hetta bara var ein av nógvum gass-ballónum, ið vóru sendar upp, bara fyri at vera punk-teraðar.

Sjálvandi skula allir minnilutabólkar hava tey neyðug rættindini fyri at liva og virka javnbjóðis øllum øðrum í tí føroyska samfelagnum. Tað eigur og skal eisini vera til, at skifta orð um øll mál á Føroya Løgtingi. Eisini um rætt-indini hjá teimum homo-sexuelli, men harfrá og at misnýta tey í einum øreim-um politiskum spæli, tað er at fara út um alt mark.

Hogni Hoydal og Jógvan við Keldu eru tvær ælin av

sama vaðmali í hesum máli. Báðir valdu av real-politiskum orsökum at skekka rættindini hjá teim-um samkyntu burturúr lóg-gávuarbeiðnum, og harvið fekk løgtingið ongantið høvið til at viðgerða málið.

Tað er ikki eiti á fokus sum er á hesum málinum í løtuni. Løgmaður royndi at tiltuska sær apuna í Grasa-garði, men nú man for-maður Tjóðveldisflokksins vera farin avstað við drunn-inum. Og fremmandafólk, ið kanska skilja eitt vet av føroyskum máli, spyrja helst seg sjálvi, um Føroyar burturav eru ein koloni av homosexuellum individum nú tað ikki ber til at opna eina avis tiansheldur at lurtu eftir útvarpinum uttan at hesi minnilutaviðurskifti verða viðgjørd. Høvuðs-vinna, mentan, sosialir trupulleikar o.á. er horvið í einum køvandi skýggi, hevur ongan relevans í mun til hetta, og sum ein granni spurdi ídag, man homo-sexualitetur vera etandi? Nú útvarpið hevur valt at borðreiða við hesum ingrediensinum á menuini hvørt einasta Guðs skapta kvøld?

Hetta er ikki skrivað ímóti nokrum, eittans fyri, at tann rætti søguligi sam-anhangurin skal vera in-taktur. Loddrættar lygnir eiga at vera afturvistar og rættaðar, soleiðis at eftir-komararnir og teir sum einaferð fara at granska í skrivaðu keldunum ikki fara skeivir av tí sum veruliga hendi. Í hesum viðfanginum kendist tað løgið, at formaðurin í blað-mannafelagnum, sum gjordi samrøðuna í Sosial-inum, skuldi vera so púr-gjörður í søguligari vitan um, hvussu leikur er farin handan politiskum leiktjöld-ini, táíð rættindini hjá teimum samkyndu hava verið viðgjørd hesi seinastu árin. Eitt gallari av søgu-reinging og politiskari manipulation var ikki akku-rát frá man hevði roknað við frá einum kandidati úr journalistiska jørðildinum íkring Danmark's Journal-istiske Højskole í Aarøsa.

Til Tórshavnar kommunu!

Mikkalina Norðberg

Trivnaðarstjórin hjá Tórshavnar kommunu sigur í lesarabrævi í sein-astu viku við Dagstovnin í Hoyvík m.a.:

• At barnagarðsaldurin ikki er niðurstettur frá 3 1/2 til 2 1/2, men bert 3 mánaðir.

• At kommunan vil rinda tað, tað kostar, at byggja og reka ein góðan dagstovn.

• At kommunan fram-haldandi vil tryggja børnun, foreldrum og starvsfólkum eina væl-virkandi barnaansing-arskipan, sum skapar trivnað og menning.

vaksnamannalívi er einki, men sera nógv í einum barnalívi.

Menningin hjá børn-unum frá 2 1/2 til 3 ár er sera umfatandi og hevur stóra ávirkan á hvussu barnið mennist framyvir.

Skal menningin bliva góð, krevur tað nærleika og eina trygga vaksna leiðandi hond. Børn undir 3 ár hava brúk fyri munandi meira enn starvsfólkaorkan í barna-gørðunum røkkur til.

Sum pedagogur í barnagarði veit eg, at gera vit ikki arbeiði gott í dag, er trivnaður, menn-ingin og gleðin við barnagarðslivinum minni /verri í morgin. Men starvsfólkannormeringin á barnagørðunum var ásett eftir, at bornini vóru um-leið 3 ár, tá tey byrjaðu. Við teim minnu børnun-um á stovnunum streingja vit á ein dag fyri og annan eftir. Úr-sliðið verður, at tíðarneyð og vantandi orka stýra, hvussu starvsfólkinu leggja dagin til rættis – ikki torvurin hjá børnun-um.

Dagurin hjá børnunum í barnagørðunum kann skjótt bliva: Ringur trivn-aður og nógvur grátur fyri at blíva hoyrd og sædd av starvsfólkunum í hesi alt ov stóru barna-garðsverð. Hetta er tað, Tórshavnar kommuna er í ferð við at bjóða teim 2 1/2 ára gomlu børnunum og teirra foreldrum í barnagørðunum.

Tað er sólarklárt, at í tí løtu Tórshavnar komm-una lækkar barnagarðs-aldurin, lækkar starvs-fólkaorkan og sum fylgja av hesum eisini tað peda-gogiska stöðið.

Her er ikki talan um framhaldandi trivnað, menning ella góðar stovnar, hvørki fyri børn, foreldur ella starvsfólk. Her er talan um ein »pen-an« biðilista og politisk-an/økonomiskan trivnað hjá Tórshavnar komm-unu.

Minir spurningar til trivnaðarstjóran og peda-gogiska samskiparan hjá Tórshavnar kommunu eru so hesir:

• Hvat er fakliga argu-mentiið fyri at seta barnagarðsaldurin niður við 3 mánaðum?

• Hvussu hugsa tit hesa broyting barninum at frama?